

Імплементация в Україні світового досвіду державної політики імпортозаміщення: регіонально-галузеві аспекти

Визначено стратегічні пріоритети, інструменти та результати (позитивні та негативні) реалізації державної політики імпортозаміщення у галузях економіки окремих груп країн. Групування країн проведено на основі здатностей відновлювати внутрішньо-торговельний потенціал малорозвинутих галузей, підтримувати основні галузі економіки, стимулювати розвиток високотехнологічних галузей економіки. Надані характеристики досвіду визначених груп країн стосувались можливого його використання на сучасному етапі розвитку економіки України, якій властивий високий рівень імпортозалежності. Зроблено висновки, що світовий досвід державної політики імпортозаміщення дозволяє говорити про різні способи її реалізації, але загалом їх можна згрупувати за двома напрямками: протекціоністським і ліберальним. За відповідними напрямками та в контексті світового досвіду визначено регіонально-галузеві особливості державної політики імпортозаміщення.

Ключові слова: державна політика імпортозаміщення, галузь, протекціонізм, економіка держави, регіональні особливості.

Історично сформувалось, що у світовій економіці постійно відбувається передача досвіду від високо до менш розвинених країн. Відповідна тенденція існує вже довгий час і її продовження здебільшого залежить від ресурсної бази та рівня індустріалізації економіки, дієвості та дієздатності підприємницької інфраструктури, якості суспільно-громадських порядків та ін. Часто предметом таких відносин стають інституційно-правові зміни, техніко-технологічні розробки, методи активізації підприємницької діяльності, способи розв'язання соціальних проблем тощо. Щодо імпортозаміщення, то це політика довготривала і має реалізовуватись поступово та комплексно, що змінює предметність передавання та глибину вивчення відповідного досвіду країн. Так, у галузевому та просторово-територіальному аспектах трапляються випадки «протилежного досвіду» – окремі високорозвинуті країни беруть на озброєння досвід країн, що можуть значно поступатись за рівнем соціально-економічного розвитку, територією чи чисельністю населення. Попри це, у світовій економіці не існує моделі в політиці імпортозаміщення, за якою одна з держав на окремому етапі свого розвитку застосовувала досвід іншої та, відповідно, через короткий період часу досягала ідентичних високих результатів.

Актуальним є світовий досвід реалізації політики імпортозаміщення для країн, економіка яких є високо імпортозалежною та очікується у майбутньому лише її зростання. Так, до таких країн належить Україна, яка з початку незалежності не змогла забезпечити економічний захист і безпеку внутрішніх виробників продукції і споживчого ринку загалом.

На окремих історичних етапах розвитку світової економіки країни при реалізації політики імпортозаміщення використовували різні інструменти, перелік яких змінювався стосовно пріоритетності, технологічного рівня, інвестиційної привабливості галузей. Виділяючи у табл. 1 стратегічні пріоритети державної політики імпортозаміщення, можемо бачити, що кожному властиві як позитивні, так і негативні результати, і тому варто стверджувати про постійну її трансформацію в міру розвитку економіки, зовнішньоторговельних відносин, інституційно-правової системи держави та світової торгівлі загалом.

Так, держави, відновлюючи потенціал малорозвинутих галузей, продукція яких була неконкурентоспроможна, порівнюючи з імпортними аналогами на внутрішньому ринку, встановлювали високі імпортні мита та податки, обмежували ввіз імпортної продукції, посилювали вимоги щодо їх якості та відповідності

Таблиця 1

Стратегічні пріоритети, інструменти та результати реалізації державної політики
імпортозаміщення у галузях економіки окремих груп країн

Держави	Інструменти	Галузі	Результати
<i>Відновлення внутрішньо-торговельного потенціалу малорозвинутих галузей</i>			
Китай, Бразилія, Аргентина, Мексика, Чилі, Колумбія, Болівія, Перу, Білорусь, Казахстан, Киргизія	Протекціонізм усіх сфер економіки, приватизація державних підприємств, залучення іноземних інвестицій, довгострокове інвестування інфраструктурного та освітнього розвитку	Легка та харчова промисловість, сектори середнього та точного машинобудування	Позитивні: ріст ВВП, збільшення обсягів промислового виробництва, налагодження експорту продукції машинобудування. Негативні: зменшення вартості національної валюти, ріст інфляції, негативний зовнішньоторговельний баланс, невисока інноваційність підприємницької діяльності
<i>Підтримка основних галузей економіки</i>			
Індія, Росія, Монголія, Пакистан, Туреччина та окремі країни Африки	Протекціонізм щодо основних галузей, бюджетне інвестування промислової інфраструктури, запозичення інновацій, залучення іноземних інвестицій, підтримка малого бізнесу, деструктуризація заощаджень і споживання населення	Важке машинобудування, хімічна та нафтохімічна промисловість, галузі виробництва товарів народного споживання	Позитивні: ріст ВВП, розвиток внутрішнього ринку, підвищення рівня модернізації промислового сектору економіки, підвищення кваліфікації та якості праці, зростання ділової активності населення. Негативні: висока собівартість продукції, мала фінансова результативність підприємств, низький експортний потенціал, трудонадлишковий ринок праці
<i>Стимулювання розвитку високотехнологічних галузей економіки</i>			
Японія, Сінгапур, Гонконг, Південна Корея, Індонезія, Малайзія, Таїланд, Тайвань, Філіппіни, Камбоджа	Інтенсивна модернізація високотехнологічних секторів промисловості, інвестування та впровадження нових технологій, валютний контроль, розвиток стандартизації та сертифікації продукції, проведення НДДКР, розвиток ринкової інфраструктури	Електротехнічна промисловість, програмне забезпечення, інформаційні послуги, хімічна та хімічно-фармацевтична промисловість, транспортне машинобудування	Позитивні: високі темпи зростання економіки, її диверсифікація, збільшення частки у ВВП продукції галузей високотехнологічного виробництва, зниження рівня бідності населення. Негативні: збільшення імпорту товарів народного споживання та залежності від сучасних технологій і обладнання для експортних галузей

Розроблено автором.

стандартам, обмежували окремі права імпортерів та ін. Попри таку політику протекціонізму, відбувалась реструктуризація підприємств державного сектору економіки, що супроводжувалось приватизацією, наданням в оренду окремих виробничих територій чи концесією.

Таким чином держави прагнули, з одного боку, позбавитись нерентабельних виробничих об'єктів, а з іншого, – засобами контролю інституційно-організаційного та посилення інституційно-правого середовища зберегти вплив на їх господарську діяльність. Така модель була характерна для країн Латинської Америки, які у середині ХХ ст. належать до країн аграрного типу та таких, що мали істотну імпорту залежність від США та Канади.

Але досвід країн Латинської Америки засвідчив неефективність політики протекціонізму імпортозаміщення в умовах повільного розвитку внутрішнього ринку, низької конкурентоспроможності галузей, продукція яких має високу додану вартість та слабкий експортний потенціал, зважаючи на нестабільність і постійну диференційованість валютного курсу. Низка науковців [1, с. 1-15; 2, с. 95-122; 3, с. 22-49] відзначають, що державна політика імпортозаміщення має базуватись на порівняльних перевагах місцевої продукції, водночас як імпортні аналоги більш високої якості та за більш низькою ціною дискримінуються на внутрішньому ринку стосовно продукції місцевого виробництва гіршої якості. Утім, країни Латинської Америки невдало використовували певні переваги власної продукції і їх політика імпортозаміщення не дозволила швидко розвивати економіку як це прогнозувалось.

Подібну до країн Латинської Америки модель імпортозаміщення впроваджували країни колишніх соціалістичних республік, економіка яких була енерговитратною, технологічно нерозвиненою та постійно потребувала зовнішніх запозичень. Хоча колишніми соціалістичними країнами було обрано різні напрями у реалізації політики імпортозаміщення, але жоден з них не вирішив поставлені завдання, і їх економіка досі залишається малорозвинутою – енергетично неефективною, технологічно непродуктивною та неадаптованою до світового ринкового середовища. На сьогодні частково така модель економіки характерна для України, яка в політиці імпортозаміщення вибірково здійснює підтримку галузевих секторів економіки, враховуючи їх капіталовіддачу та пріоритетність. Національна економіка, головню, розвивається за рахунок природно-сировинних ресурсів, її індустріалізації проходить повільно і це істотно перешкоджає ефективному імпортозаміщенню.

Країни, у яких внутрішній ринок об'ємний, сировинна база повною мірою забезпечувала промислові потреби і висока пропозиція праці, політику імпортозаміщення реалізовували з ціллю підтримки основних галузей економіки. Тут варто виділити значні успіхи Китаю та Індії, які на початку ХХ ст. належали до країн, економіка яких була сировинною, низькотехнологічною та ресурсомісткою.

На нашу думку, Індії в політиці імпортозаміщення вдалось використовувати власні природно-ресурсні та людські конкурентні переваги і це дозволяє сьогодні ще більше нарощувати виробничий потенціал і зменшувати потоки імпорту на внутрішній ринок. Її досвід варто імплементувати в економіку України, адже передбачає оптимальне поєднання державних і приватних інтересів у різних галузях економіки. Якщо прямий державний контроль стосується військово-промислового, паливно-енергетичного, металургійного комплексів, авіації, зв'язку, залізничного та морського транспорту, то до приватного сектору економіки належать машинобудування, легка, харчова, хімічно-фармацевтична, автомобільна промисловості, сільське господарство, будівництво, торгівля. Щобільше, така структура економіки поєднується з максимальною лібералізацією зовнішньоторговельних відносин і дозволяє, з одного боку, ефективно стимулювати внутрішнє виробництво, пропонуючи привабливі інвестиційні умови іноземним бізнес-структурам, а з іншого, – зберігати високі стандарти якості продукції на внутрішньому ринку [4, с. 179-205; 5, с. 10-18; 6].

На відміну від інших країн, у Китаї політика імпортозаміщення передбачала розвиток тих галузей, які володіли високим експортним потенціалом, і їх інтереси ставились вище за інші галузі економіки. При цьому такі галузі були досить новими для економіки держави, яка довгий час була аграрного типу. Саме завдяки ефективному залученню у великих обсягах іноземних інвестицій Китаю вдалось за найкоротші терміни сформувати високотехнологічний внутрішньовиробничий комплекс, продукція якого успішно конкурує на світових ринках. Очевидно, що цьому стимулює висока якість законодавчої бази, справедливі конкурентні умови, стабільність валютного курсу, відсутність вираженого державного протекціонізму, а це важливі на сьогодні пріоритети для економіки України [7, с. 40-45; 8, с. 47-55].

Відомо, що значні доходи держава може утримувати від реалізації продукції з високою доданою вартістю, яка формується завдяки високій технологічності, споживчій якості та навпаки – малій ресурсомісткості. Так, налагодження виробництва саме такої продукції було головним завданням державної політики імпортозаміщення країн Південної та Західної Азії, економіка яких з середини ХХ ст. відновлювалась від воєнних конфліктів, зберігала аграрну орієнтованість і не володіла потужною як сировинною, так і технічно-технологічною ресурсною базою, на відміну від країн Центральної Азії та Латинської Америки.

Відзначимо досвід Японії, яка державну політику імпортозаміщення реалізовувала на протекціоністських засадах, що передбачало (1) розроблення комплексних планів соціально-економічного розвитку країни, які аж ніяк не були розпорядчими, а більше слугували орієнтиром для приватного сектору, (2) створення Національного інституту прогнозних досліджень і урядового управління економічного планування, до складу яких, окрім державних службовців, входили керівники підприємств, представники наукових, профспілкових і громадських організації і це дозволяло їм вносити корективи у планування економіки держави, (3) формування високої соціально-економічної відповідальності держави, яка, з одного боку, передбачала кон'юнктурні зміни у внутрішньому ринку, а з іншого, – стимулювала інвесторів працювати в необхідних для неї сферах економіки [9; 10, с. 115-174]. Також індикативна модель політики імпортозаміщення використовувалась індустріально розвиненими країнами, зокрема Італією, Францією, Німеччиною, які за кожен окремий п'ятирічний план обирали сфери економіки, що потребували суттєвої капіталізації та використання технологічних інновацій.

Подібно Японії технологічний варіант здійснення політики імпортозаміщення обрали інші країни азійського континенту, так звані «азійські тигри». Так, Південна Корея, Сінгапур, Тайвань, Малайзія, Індонезія та ін. з середини ХХ ст. інтенсивно розпочали модернізувати економіку, купуючи іноземні технології, устаткування, машини та інше виробниче приладдя, що дозволило на перших етапах успішно вирішувати завдання заміщення імпорту. Утім, через обмеженість внутрішнього ринку та брак або відсутність сировинних ресурсів політика імпортозаміщення ставала малоефективною, оскільки потребувала значних капіталовкладень. А для України, внутрішній ринок якої досить масштабний, такі кроки можуть бути досить ефективно імплементовані. Також за умови насичення внутрішнього ринку можна більшість високотехнологічних галузей переорієнтувати на зовнішні ринки, а отримувані доходи використовувати для забезпечення розвитку соціальної та виробничої інфраструктури і, у підсумку, заміщення імпорту може відбуватись в інших галузях економіки. За такою моделлю політика імпортозаміщення розпочала реалізовуватись південноазійськими країнами починаючи з 1970 р. Так, на перших етапах експортувались здебільшого високоякісні та дешеві товари масового попиту, виробництво яких у розвинених країнах ставало малорентабельним. Утім, уже з початку ХХІ ст. «нові індустріальні країни» успішно експортували продукцію автомобільної, авіаційної, суднобудівної, нафтохімічної та інших секторів промисловості. Такий шляхом був обраний і іншими на сьогодні економічно розвиненими країнами, як Ірландія, Іспанія, Ізраїль та ін.

Відзначимо, що усі економічні процеси відбувались під суворим державним контролем, який стосувався стандартів і якості продукції, цінової політики, валютного курсу, правової та ділової відповідальності. Частково такі інструменти вже використовувались в історії України, та не принесли значних результатів і тому їх імплементувати буде досить складно. Позитивно, що розвиток основних галузей економіки забезпечувався завдяки протекціоністській підтримці держави, у межах якої нерідко обмежувався доступ імпорту на внутрішній ринок через диференціацію митних тарифів, підвищення вимог до їх якості, ціни та інших параметрів. А за таким напрямом державна політика імпортозаміщення в Україні досягне поставлених завдань.

На нашу думку, в Україні безперспективно відбувається інвестування в загальнодержавному масштабі коштів у галузеві сектори економіки, які втратили потенціал для забезпечення національних потреб і нездатні конкурувати з імпортними аналогами. Зокрема, варто їх розвиток концентрувати на окремих територіях і регіонах, на яких вони володіють певними порівняльними перевагами, швидко розвиватимуться і поступово ринковими методами замінюватимуть імпорту. Очевидно, що це стосується легкої та харчової промисловості, окремих секторів паливно-енергетичного комплексу та сфери послуг.

Утім, для технологічно розвинених економік також властиві значні ризики, які здебільшого стосуються обсягів і вартості експортного потенціалу. Це обумовлюється тим, що науково-технологічний прогрес призводить, з одного боку, до зростання дохідності нових видів продукції, а з іншого, – знецінення застарілих і тих, що втратили споживчу популярність на ринку. Так, на початку 1990-х років обсяг експорту нових індустріальних країн різко зменшився, причиною чого стало значне його знецінення, адже більшу частину складали комп'ютерні та електронні прилади, які швидко удосконалювались. До прикладу, лише у 1996 р. ціна чипа електронної пам'яті зменшилась майже у два рази [11].

Також важливим чинником політики імпортозаміщення є рівень централізації влади, який має дозволяти економіці розвиватись високими темпами та не уповільнювати його, що часто траплялось в історії світової економіки. Так, для значної кількості країн (Японії, Німеччини, Італії, Південної Кореї, Філіппін) з середини ХХ ст. характерно було розширювати інституційно-правові повноваження органів місцевої влади в контексті зменшення адміністративного тиску на національну економіку. Саме завдяки правильній територіальній концентрації виробничих комплексів відповідна зміна дозволяла комплексніше формувати потенціал імпортозаміщення країни.

Відзначимо, що в історії світової економіки не лише країни аграрного типу впроваджували заходи імпортозаміщення, а й індустріальні, зокрема США. Так, у США відповідна державна політика передбачала інституційно-організаційне забезпечення та стимулювання розвитку імпортозаміщуючих виробництв через реалізацію окремих комплексних програм: «поширення інформації та налагодження зв'язків», що передбачала спрощення споживчих контактів між внутрішніми виробниками та населенням, пошук продукції, яка могла замінити імпортні аналоги, проведення широкомасштабних торгових форумів, ярмарків, виставок; «купуї місцево», яка стосувалась стимулювання усіх суб'єктів внутрішнього ринку купувати продукцію національних виробників, при цьому жодним чином не була протекціоністською, а функціями держави було заохочення утворення регіональних бізнес-об'єднань, проведення відповідних рекламних компаній; «промислове таргетування», згідно з якою уряд обирає підприємства, на які покладалась завдання імпортозаміщення, а ті натомість отримували гарантії бюджетного кредитування інноваційної діяльності, державної підтримки у дозвільних процедурах та ін. [12].

Таким чином, світовий досвід державної політики імпортозаміщення дозволяє говорити про різні способи її реалізації, але загалом їх можна згрупувати за двома напрямками: протекціоністським і ліберальним. Ефективність кожного з них в окремі історичні періоди була різною і постійно змінювалась, як і технології видобутку та обробки сировини, нормативні та споживчі вимоги до якості готової продукції, фінансово-інвестиційний потенціал держав та ін. Ще більшими були відмінності за такими напрямками у галузево-регіональному аспекті (рис. 1), які стосувались темпів інвестиційно-інноваційного розвитку, ефективності використання сировинної бази, імплементації законодавчих норм, рівня соціалізації та ін.

Не можна зробити висновок про вибір окремого напрямку імпортозаміщення в регіонально-галузевому аспекті як найбільш ефективного, оскільки темпи

Імплементація в Україні світового досвіду державної політики імпортозаміщення: регіонально-галузеві аспекти

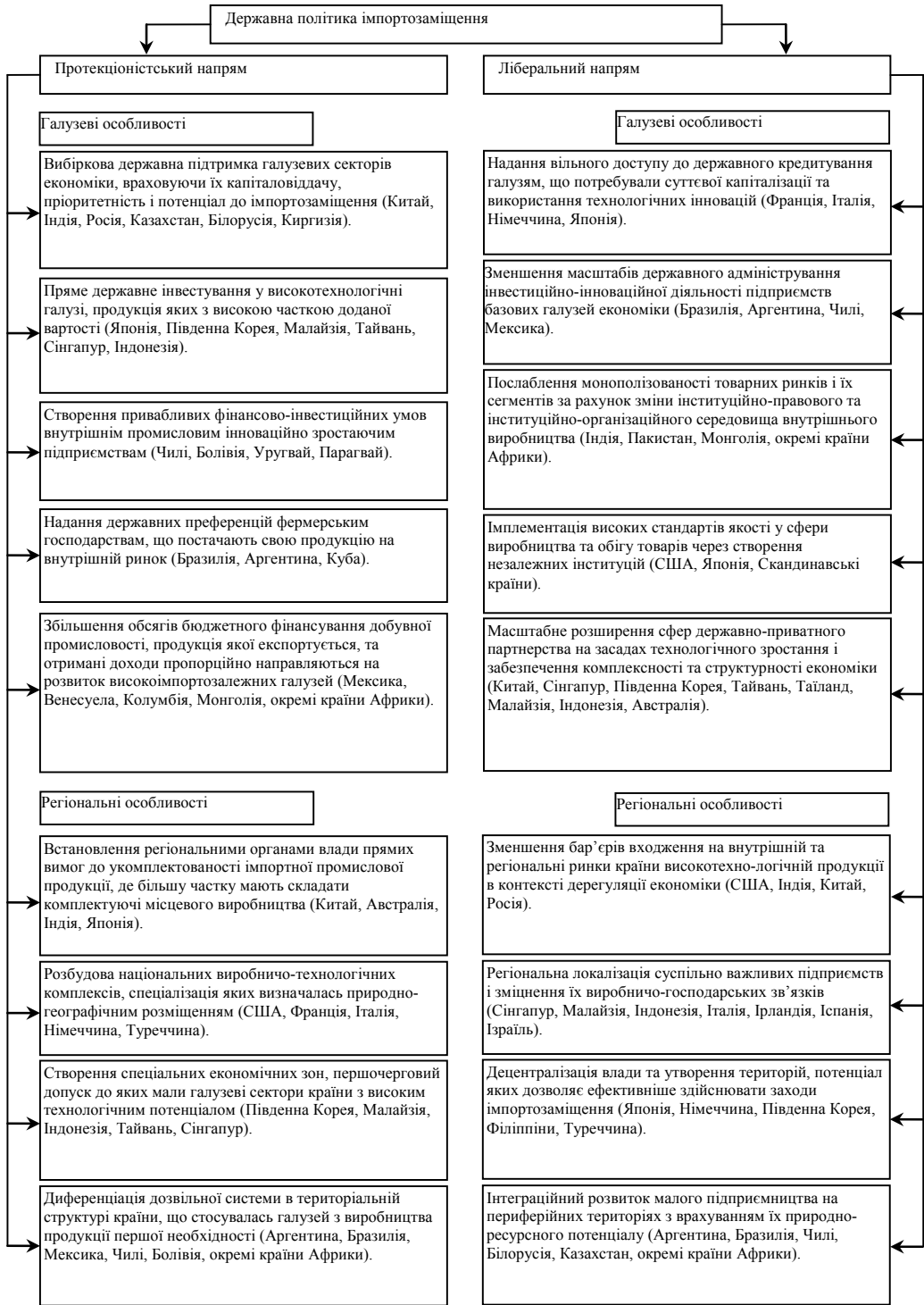

Рис. 1. Напрями та регіонально-галузеві особливості державної політики імпортозаміщення в контексті закордонного досвіду

Розроблено автором.

зростання економік держав постійно відрізняються і це потребує застосування різних заходів та інструментів. Оптимальним, на нашу думку, є варіант, коли у країні поєднуються протекціоністські та ліберальні напрями розвитку імпортозаміщення. Також про це говорить закордонний досвід імпортозаміщення.

Так, країни Латинської Америки створювали внутрішнім виробникам привабливі фінансово-інвестиційні умови, надавали державні преференції окремим галузям, при цьому зменшували масштаби державного адміністрування інвестиційно-інноваційної діяльності.

Для азійських країн характерно було здійснювати державне інвестування розвитку високотехнологічних галузей, створювати спеціальні економічні зони, першочерговий допуск до яких мали галузеві сектори країни з високим технологічним потенціалом, водночас масштабно розширювали сфери державно-приватного партнерства, успішно зміцнювали виробничо-господарські зв'язки суспільно важливих підприємств в окремих територіальних локаціях.

США та низка європейських країн, які володіли потужним науково-технологічним потенціалом в контексті реалізації політики імпортозаміщення, розбудовували виробничо-технологічні комплекси, до складу яких входили лише вітчизняні підприємства, надавали їм пріоритетне значення у державних закупівлях, ліцензуванні, субсидуванні господарської діяльності, а натомість зменшувались бар'єри входження на внутрішній ринок високотехнологічної продукції, відбувалась постійна децентралізація влади, надавався вільний доступ до державного кредитування підприємствам, які здатні були їх ефективно використовувати з позиції зростання рівня власної технологічної інноваційності.

Список використаних джерел

1. Cook S. A Comparison of Regional Export Enhancement and Import Substitution Economic Development Strategies / S. Cook, Ph. Watson // *The Journal of Regional Analysis and Policy*. – 2011. – Vol. 41, № 1. – P. 1-15.
2. Baer W. Import substitution and industrialization in Latin America: Experiences and interpretations / W. Baer // *Latin American Research Review*. – 1972. – Vol. 7, № 1. – P. 95-122.
3. Dollar D. Trade, growth, and poverty / D. Dollar, A. Kraay // *Economic Journal*. – 2004. – Vol. 114, № 493. – P. 22-49.
4. Брагина Е. А. Индия – от догоняющего развития – к устойчивому росту? / Е. А. Брагина // *Постиндустриальный мир: центр, периферия* : сб. 2. Глобализация и периферия. – М., 1999. – С. 179-205.
5. Patibandla M. A Byproduct of Import Substitution and Competitiveness out of International Orientation: a Brief Story of India's Software Industry and Policy Implications / M. Patibandla, D. Kapur, B. Petersen. – København : WP14, 1999. – 26 p.
6. A brief report on pharmaceutical industry in India / Corporate catalyst India PVT LTD. – 2015. – 11 p. – Retrieved from <http://www.cci.in/pdfs/surveys-reports/Pharmaceutical-Industryin-India.pdf>
7. Кокарев С. Государственное антикризисное управление / С. Кокарев // *Финансовая газета*. – 2015. – №24. – С. 34-50.
8. Павлова Г. Импортозамещение надо начинать от земли / Г. Павлова // *Экономист* : науч. журнал. – 2016. – №1. – С. 46-57.
9. Корунай Р. Импортозамещение: что взять из опыта Азиатских стран? / Р. Корунай // Интернет-ресурс «Конт». – 2016, 16 апреля. – Режим доступа: http://kavpolit.com/blogs/special_opinion/14333
10. Алексеев В. В. Очерки экономики Японии : учеб. / В. В. Алексеев. – М. : МГИМО, 2004. – 350 с.
11. Palma G. Stratégies actives et stratégies passives d'exportation en Amérique latine et en Asie orientale: La croissance liée à la composition particulière des produits et à la spécificité des institutions / G. Palma // *Revue Tiers Monde*. – 2006. – №186. – P. 253-254.
12. Еней Я. І. Світовий досвід здійснення політики імпортозаміщення / Я. І. Еней // Інституційний репозитарій Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини : сайт. – 2016. – Режим доступу: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/2492/1/Eney_Yana_Svitovyi_dosvid_zdiisnenia_polityky_importoizamischnia.pdf

References

1. Cook, S., & Watson, Ph. (2011). A Comparison of Regional Export Enhancement and Import Substitution Economic Development Strategies. *The Journal of Regional Analysis and Policy*, 41 (1), 1-15.
2. Baer, W. (1972). Import substitution and industrialization in Latin America: Experiences and interpretations. *Latin American Research Review*, 7 (1), 95-122.

3. Dollar, D., & Kraay, A. (2004). Trade, growth, and poverty. *Economic Journal*, 114 (493), 22-49.
4. Bragina, Ye. A. (1999). Indiya – ot dogonyayushchego razvitiya – k ustoychivomu rostu? [India – from catching up development – to sustainable growth?]. In *Postindustrial'nyy mir: tsestr, periferiya. 2. Globalizatsiya i periferiya [Post-industrial world: the center, the periphery. 2. Globalization and periphery]*: (pp. 179-205). Moscow. [in Russian].
5. Patibandla, M., Kapur, D., & Petersen, B. (1999). *A Byproduct of Import Substitution and Competitiveness out of International Orientation: a Brief Story of India's Software Industry and Policy Implications*. København: WP14.
6. A brief report on pharmaceutical industry in India (2015). Website of Corporate catalyst India PVT LTD. Retrieved from <http://www.cci.in/pdfs/surveys-reports/Pharmaceutical-Industryin-India.pdf>
7. Kokarev, S. (2015). Gosudarstvennoye antikrizisnoye upravleniye [State anti-crisis management]. *Finansovaya gazeta – Financial Newspaper*, 24, 34-50. [in Russian].
8. Pavlova, G. (2016). Importozameshcheniye nado nachinat' ot zemli [Import substitution must start from the ground]. *Ekonomist – Economist*, 1, 46-57. [in Russian].
9. Korupay, R. (2016, April 16). Importozameshcheniye: chto vzyat' iz opyta Aziatskikh stran? [Import substitution: what to take from the experience of the Asian countries?]. *Internet resource «Kont»*. Retrieved from http://kavpolit.com/blogs/special_opinion/14333 [in Russian].
10. Alekseyev, V. V. (2004). *Ocherki ekonomiki Yaponii [Essays on the economy of Japan]*. Moscow: Moscow State Institute of International Relations. [in Russian].
11. Palma, G. (2006). Stratégies actives et stratégies passives d'exportation en Amérique latine et en Asie orientale: La croissance liée à la composition particulière des produits et à la spécificité des institutions'. *Revue Tiers Monde*, 186, 253-254. [in Spanish].
12. Eney, Ya. I. (2016). Svitovyy dosvid zdiysnennya polityky importozamishchennya [World experience in implementation of the import substitution policy]. Website Institutional repository of Uman State Pedagogical University n.a. Pavlo Tychyna. Retrieved from http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/2492/1/Eney_Yana_Svitovyy_dosvid_zdiisnenia_polityky_importozamishchenia.pdf [in Ukrainian].

Lupak R. L. Implementation of the world experience of state import-substitution policy in Ukraine: regional and sectoral aspects.

The ability of the economy to achieve and maintain imported independence due to a proper institutional and organizational preparation and studying the world experience is a necessary condition for its high efficiency and practical implementation. International experience in realization of the import substitution policy is particularly vital for countries where the economy is highly import-dependent and the level of dependence is expected to grow in future. Ukraine belongs to this kind of countries, since starting from its independence proclamation it has failed to ensure economic protection and security of the domestic producers and the consumer market as a whole.

The purpose of this article is to study the directions, strategic priorities, tools and results of introducing the state policy of import substitution at the regional-sectoral level taking into account international experience and opportunities of its implementation in Ukraine.

The paper's methodological basis is made up of fundamental principles of the systemic-structural, functional, and logical analysis of scientific and special methods, modern concepts of institutional economics.

Strategic priorities, tools and results (positive and negative) of implementing the state policy of import substitution in sectors of the economy for certain groups of countries are studied. The countries are classified with respect to the ability to restore internal trade potential for developing industries, to support key sectors of the economy, to stimulate the development of high-tech industries. The study concludes that the state policy of import substitution tends to be transformed with the development of economy, foreign trade relations, the institutional and legal system of the state and world trade in general. Given the characteristics of the experience of certain groups of countries the authors grounded its possible use at the present stage of development of Ukraine's economy, which is characterized by high level of import dependence.

It is concluded that the global experience of state policy of import substitution allows us to speak about different ways of its implementation, but in general they can be grouped in two directions – protectionist and liberal. It is ascertained that the effectiveness of each of these historical periods differs significantly and is constantly changing along with the changes in the technology of mining and processing of raw materials, regulatory and consumers' quality requirements to the final products, financial and investment potential of the states.

Keywords: public policy of import substitution, industry, protectionism, state's economy, regional characteristics.

Лупак Руслан Любомирович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки Львівського торговельно-економічного університету (e-mail: economist_555@ukr.net).

Lupak Ruslan Lybomyrovich – Ph.D. (Econ.), Assoc. Prof., Associate Professor of the Department of economics of the Lviv University of Trade and Economics.

Надійшло 25.05.2017 р.